

Zeister Historisch Genootschap

Nieuwsbrief

Zomer 2015

In deze Nieuwsbrief:

- **Tentoonstelling**
De geschiedenis
van de Utrechtse-
weg
- **Najaarsexcur-
sie: wijngaard**
Hoog Beek en
Royen

Agenda:

Tot 1 september
2015: tentoonstel-
ling ADO-speelgoed
in het gemeentehuis

7 september 2015:
Van de Poll-lezing

12 september - 11
oktober 2015: ten-
toonstelling dorps-
straten van Zeist

12 september 2015:
Open Monumenten-
dag

23 september 2015:
Najaarsexcur-
sie - Wijngaard Hoog
Beek en Royen

5 oktober 2015: pre-
mière nieuwe film
'Bestemming: haven
van Zeist'

26 oktober 2015 :
Historisch Café

Van de voorzitter

Het gaat goed met het Zeister Historisch Genootschap. 'Hoezo?' kunt u zich afvragen, wat betekent dat? Ik zal het u vertellen. We hebben dit jaar voor het eerst sinds jaren meer nieuwe donateurs al gekregen dan het aantal opzeggingen. We groeien dus iets. Niet veel, maar er is een trendbreuk. Helpt u die trend te bestendigen? Wie van uw familie, burens en kennissen is bijvoorbeeld nog geen donateur, maar zou dat willen zijn? We ontvangen af en toe zeer positieve reacties op de artikelen in Seijst. Het aantal bezoekers aan het Historisch Café neemt gestaag toe, waar we natuurlijk ook erg blij mee zijn. Er hebben zich nieuwe medewerkers aangemeld, zodat we met elkaar nog meer kunnen doen en beter zichtbaar kunnen maken waar we voor staan: het bevorderen en verbreiden van de kennis omtrent de geschiedenis van Zeist en alles wat daarmee verband houdt. Onze activiteiten en middelen zijn daar dienstbaar aan: ons uitgebreide archief/collectie en het ontsluiten daarvan, het beantwoorden van uw vragen - mondeling op de dinsdagen en zaterdagdagen en schriftelijk via e-mail - de lezingen en excursies, de tentoonstellingen, groot en klein, de filmvoorstellingen, het Historisch Café, de website en natuurlijk ons blad Seijst. Dit betekent niet dat alles nu optimaal is. Er zijn nog de nodige wensen, zoals veel meer digitale informatie via de website. Misschien heeft u ook wel wensen, opmerkingen, suggesties? Laat het ons s.v.p. weten, zodat wij daarmee ons voordeel kunnen doen.

Wij kunnen u persoonlijk te woord staan tijdens onze openstelling in het HIP van het gemeentehuis, het Rond 1, op dinsdagen van 10-12 uur en op de zaterdagdagen 5 september, 3 oktober, 7 november 2015. Op 7 november is er tevens de jaarlijkse uitverkoop.

De komende tijd zijn er nogal wat activiteiten. U ziet ze in de agenda links. Een aantal daarvan lichten we in deze Nieuwsbrief toe.

**Zeister
Historisch
Genootschap**

**Het Rond 2
3701 HS Zeist
Historisch
Informatiepunt**

**Postadres:
Postbus 342
3700 AH Zeist**

**Telefoon:
(030) 6916388**

**E-mail:
info@zhg.nl**

**Website:
www.zhg.nl**

*ANBI-beschikking
Nummer 55 537*

**ZHG te
bezoeken in het
Historisch
Informatie Punt
op:**

**Dinsdagmorgen
10:00 - 12:00 uur**

**Elke eerste
zaterdag van de
maand
12:00 - 14:00 uur**

Website en vragen/opmerkingen

Het ZHG kunt u voortaan bereiken via de website: www.zhg.nl of e-mail: info@zhg.nl

Heeft u vragen of opmerkingen, dan nodigen u van harte uit contact met ons op te nemen. Dat kan via de e-mail: info@zhg.nl of telefonisch via nummer 030 - 69 56 311.

Flora de Vrijer, voorzitter

Tentoonstelling: De Dorpsstraten van Zeist, toen en nu

In de tentoonstelling over de Dorpsstraten loopt u via 53 panelen langs de 1e en de 2e Dorpsstraat en vice versa, ieder met hun specifieke bebouwing en bijzondere panden waar vroeger o.a. heel veel ambachten uitgeoefend werden.

Van de Dorpsstraten - de oudste straten in Zeist - zijn in de 19e en 20ste eeuw veel briefkaarten verschenen. Veel van de toen afgebeelde winkels, huizen en kantoren bestaan nog steeds.

Ter vergelijking wordt steeds een foto van de huidige situatie getoond. Bij veel Zeistenaren zal de tentoonstelling herkenning en herinneringen oproepen.

Deze tentoonstelling is uitgevoerd onder auspiciën van de Erfgoedpartners Zeist door het Zeister Historisch Genootschap, in het bijzonder door JanHein Heimel. De foto's en prentbriefkaarten komen van het ZHG en uit het Gemeentearchief. Deze tentoonstelling loopt van 12 september tot en met 11 oktober 2015.

Tentoonstelling: GESCHIEDENIS VAN DE UTRECHTSEWEG

De geschiedenis van de Utrechtseweg tussen Zeist en Utrecht gaat ver terug, tot 12de eeuw. De weg was reeds eeuwen geleden een onderdeel van de handelsweg tussen Utrecht en Keulen.

**Donateursbijdrage
2012:
minimumbijdrage
is €18,00 per
jaar, maar meer
mag natuurlijk
ook.
U krijgt er veel
voor terug.**

**Rekening: IBAN
NL95 INGB 0003
8403 83**

**DONATEURS
WERVEN
DONATEURS**

*Donateurs zijn erg
belangrijk voor
ons. Samen werken
we hard aan het
bewaren en in stand
houden van het
historisch cultureel
erfgoed van Zeist.
Financiële
bijdragen van de
donateurs zijn de
grootste bron van
inkomsten; daarna
een subsidie van de
Gemeente Zeist.
We hebben veel
plannen, die we
alleen kunnen
uitvoeren met
voldoende
inkomsten.*

*Help ons en werf
een donateur. Elke
nieuwe donateur
kan in 'Het
Geschiedenishuis'
een historische
verrassing
uitzoeken.*

Aan deze weg wordt nu een reizende tentoonstelling gewijd. De eerste vertoning vindt plaats in het Atrium van Figi, tijdens de aanstaande herfstvakantie.

Met foto's, prenten, documenten en kaarten wordt een beeld gegeven van de geschiedenis van het tracé van Zeist tot aan de Berekuil in Utrecht. Daarbij worden veel onderwerpen belicht, zoals de straat zelf en wegveranderingen, de dorpskernen, buitenplaatsen en andere gebouwen, bedrijven en instellingen, recreatie en horeca, het vervoer, tenslotte het fort De Bilt bij de Berekuil en gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Oudste nog in gebruik zijnde weg van Nederland

De Utrechtseweg is in 1139 aangelegd en werd rond 1290 al bestraat. Op 20 juni 1290 werd melding gemaakt van tolheffing op de Utrechtseweg op een 'stenen straat'. Vermoedelijk bestond de bestrating uit keien. Daarmee is de weg waarschijnlijk de oudste nog in gebruik zijnde weg van Nederland. Vroeger liep de weg van Utrecht door grondgebied van Maartensdijk, over de Biltse Dorpsstraat, vanouds ook 'Steenstraat' genoemd, naar de Soestdijkseweg en verder over de Holle Bilt naar Zeist. Door de Franse overheersing onder Napoleon in het begin van de 19e eeuw werd de Utrechtseweg gezien als een weg van landsbelang. Met de vaststelling van het Rijkswegennet in 1816 werd de weg daardoor eigendom van het Rijk.

De Geschiedenis van de Utrechtseweg is een reizende tentoonstelling die te zien is in Zeist, De Bilt, Bilthoven en Maartensdijk. De start vindt plaats tijdens de herfstvakantie in het Atrium van Figi in Zeist. Het Rond 2, van 18 t/m 25 oktober. De overige locaties van de reizende tentoonstelling zijn:

Vereniging voor Samenlevingsopbouw WVT, Talinglaan 10, Bilthoven, op 7 en 8 november;
Dijkstate, Maertensplein 96, Maartensdijk, van 23/11 t/m 6/12 2015;
Biltse Hoek, De Holle Bilt 1, De Bilt, van 6/1 t/m 21/1 2016;
Gemeente Zeist in het HIP. Het Rond 1, vanaf 22/1 2016, ca. 4 weken.

De expositie is georganiseerd door de historische verenigingen Historische Kring D'Oude School uit De Bilt, Historische Vereniging Maartensdijk en het Geheugen van Zeist (Zeister Historisch Genootschap en Gemeentearchief Zeist). Dit samenwerkingsproject is een nieuw initiatief in de regio!

*Heeft u vragen,
opmerkingen
en/of suggesties?*

*Aarzel niet om ze
te melden, per
E-mail:*

info@zhg.nl

*of telefonisch op
nummer:*

030 - 69 56 311

Tentoonstelling: ADO-speelgoed in het Gemeentehuis

Het eerste houten ADO-speelgoed werd gemaakt in de periode 1925-1933 door tuberculosepatiënten van het sanatorium Berg en Bosch in Apeldoorn, als deel van hun therapie. ADO stond toen voor: Arbeid Door Onvolwaardigen.’

Met het sanatorium verhuisde de productie naar Bilthoven in 1934.

Toen in 1962 de sociale werkplaats in Zeist de productie overnam, kreeg ‘ADO’ een positiever inhoud: Apart, Doelmatig, Onverwoestbaar.

In 2006 stopte de productie. In de publiekshal van het gemeentehuis is tot 1 september een fraaie expositie te zien van dit speelgoed, uit de collectie van het Zeister Historisch Genootschap. Toegang is gratis, op werkdagen van 8:00 tot 17:00 uur.

Over middeleeuwse waterlopen en meer

We willen eenieder die zich op het internet begeeft, graag een tip geven. Wij werden opmerkzaam gemaakt op een bijzondere website, die wordt gevuld door Leo Huls.

Deze hobbyhistoricus doet al tientallen jaren intensief bronnenonderzoek naar allerlei onderwerpen. Zo onderzocht hij de laatste jaren middeleeuwse waterlopen in de provincie Utrecht. Dat leidde tot een uitgebreide behandeling van de grotere rivieren Rijn en Vecht en van 185 waternamen uit het gebied van de huidige gemeente Utrecht.

Daarnaast maakte Leo Huls een inventarisatie van de middeleeuwse waterlopen in de rest van de provincie en zeven kaarten waarop die waterlopen rond het jaar 1000 en rond de periode 1400/1500 zijn getekend.

U vindt dit en veel meer moois op Leo huls' website:
www.Datavaria.nl

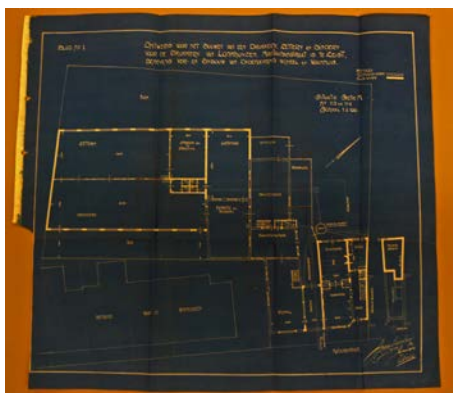
AANWINSTEN: een schoenlepel en twee blauwdrukken

Op dinsdagochtend zijn in het Gemeentehuis medewerkers van de commissie Archief en Collecties aanwezig om uw vragen over de geschiedenis van Zeist te beantwoorden en schenkingen voor de collectie in ontvangst te nemen. Gelukkig weten onze donateurs en andere belangstellenden het ZHG al in het Historisch Informatiepunt (HIP) te vinden.

De heer A. Klaassen bracht voor de collectie een ijzeren schoenlepel, die van zijn moeder was. Niks bijzonders misschien, maar het opschrift maakt het echt Zeisters. Naast een gegraveerde afbeelding van schoenen en laarzen staat *“Joh. Van der Vliet Zeist- Slotlaan 71 Alle soorten Heeren-, Dames-, en Kinderschoenwerk”*.

De gemeente Zeist heeft een groot archief van bouwtekeningen, die bij vergunningsaanvragen ter beoordeling overlegd moesten worden. Tegenwoordig worden bouwaanvragen digitaal gedaan. Ook in de collectie van het ZHG worden papieren bouwtekeningen van Zeister gebouwen bewaard. Deze zijn bijvoorbeeld geschonken door (nazaten van) architecten of bouwkundigen of behoren tot een huisarchief. Onlangs schonk de heer H. Cretier twee blauwdrukken van een verbouwingsplan uit 1921 voor Drukkerij van Lonkhuyzen in de Montaubanstraat 13.

De verbouwing betrof de ver- en bijbouw van de winkel en het woonhuis en een uitbreiding van de drukkerij, zetterij en binderij. Van Lonkhuyzen drukte o.a. de Zeister Courant. De tekeningen zijn gesigneerd door architect J. van Straalen en gedateerd juni 1921. Beide schenkers willen we hierbij hartelijk bedanken.

Karen Veenland-Heineman

Heeft u ook een interessant object, een historische foto of een bijzonder document of archief? Heeft het met de Zeister geschiedenis te maken en wilt u dat het bewaard blijft? Kom naar het gemeentehuis op dinsdagochtend, neem contact op via de e-mail info@zhg.nl of maak een afspraak met de conservator (030-6955033). U bent van harte welkom!

Van de Poll-lezing 2015

Wij wijzen u nogmaals op onze jaarlijkse ‘Van de Poll-lezing’ die ditmaal plaatsvindt op maandag 7 september 2015. De lezing zal - zoals reeds aangekondigd - worden verzorgd door mevrouw Pauline Broekema. Mevrouw Broekema, o.a. verslaggeefster voor het NOS-journaal, zal vertellen over haar boek ‘Het Boschhuis’.

Dit boek beschrijft de zoektocht naar de achtergronden van een familiedrama. Daarin komt niet alleen een familie, maar ook een heel tijdperk tot leven. Verrassend is dat er nogal wat banden bestaan tussen Zeist, mevrouw Broekema's familie en daardoor ook met het Boschhuis. In het tweede deel van het boek komen Zeist en omgeving aan bod.

Broekema's grootvader Juul ter Beek was één van de medeoprichters en directeur van de Gero-fabriek. Hij was tevens beheerder van de Boeke Trust (Kees Boeke was oprichter van De Werkplaats in Bilthoven). In haar brief aan het ZHG schreef Broekema dat er over de band van haar familie met Zeist meer te vertellen is dan zij in haar boek kon opnemen: *‘Bijvoorbeeld de vriendschap tussen mijn overgrootmoeder en de in Zeist woonachtig, mevrouw Breitner, weduwe van de kunstschilder. Mijn grootvader was er bij toen zij stierf.’*

Voor het bijwonen van deze Van de Poll-lezing bent u op **maandag 7 september as.** van harte welkom in de kantine van de OSG Schoonoord, op het landgoed Schoonoord (ingang Blikkenburgerlaan).

De lezing begint om 20:00 uur. Een kwartier voor aanvang staat de koffie of thee voor u klaar. Toegang is gratis.

Najaarsexcursie in september:

De Wijngaard Hoog Beek en Royen

De najaarsexcursie in september brengt u naar De Wijngaard van Hoog Beek en Royen. U kunt aan deze excursie deelnemen op woensdag 23 september 2015.

In samenwerking met het Utrechts Landschap nam de Rotary Club Zeist twee jaar geleden het initiatief om een wijngaard aan te leggen in de voormalige moestuin bij het landgoed Hoog Beek en Royen.

De ruimte met de boogvormige tuinmuur is onderdeel van de parkaanleg daterend uit 1824, van de hand van de bekende landschapsarchitect Jan David Zocher jr. (1791 - 1870).

Op deze middag zullen wij rondgeleid worden door deze monumentale historische moestuin en krijgen we informatie over het wel en wee van het beheren van een wijngaard. Vrijwilligers werken hier iedere vrijdag en zaterdagmorgen geheel belangeloos om de wijngaard en de stokken zo goed mogelijk te verzorgen, zodat hun opbrengst zo hoog mogelijk wordt. Dit alles kunt u zelf nu zien en aanhoren. Wij hopen op een maximale opkomst. De kosten zijn €7,00 per persoon. De opbrengst is voor een goed doel in de omgeving van Zeist en De Wijngaard.

Programma:

14:30 uur Ontvangst bij De Wijngaard

15:00 uur – 16:00 uur Rondleiding

16:00 uur – 16:30 uur Proeverij

16:30 uur – 17:00 uur Afsluiting

Komt u alstublieft zoveel mogelijk met de fiets. Voor auto's is parkeergelegenheid in de openbare parkeergarage van Figi. Tegenover een in/uitrit van de garage kunt u de Laan van Beek en Royen oversteken en naar De Wijngaard lopen.

Met het hieronder geplaatste formulier kunt u zich aanmelden voor deelname.

**Aanmeldingsformulier voor de excursie naar
De Wijngaard Hoog Beek en Royen
Dribergseweg 1 in Zeist**

op woensdag 23 september 2015
van 14.30 – 16.30 uur

Dhr./ Mevr.

Adres

Postcode Woonplaats:

Telefoon

Emailadres

neemt alleen / metintroducés deel aan de excursie naar
Nieuw Beerschoten.

De kosten van €7,00 euro p.p. = €.....,00 zal hij/zij overmaken op
rekening nummer NL96INGB0002967656 van het ZHG, onder
vermelding van 'Excursie'.

Inschrijven is mogelijk TOT donderdag 1 mei.

Bij overtekening wordt u geïnformeerd en wordt het reeds betaalde
inschrijfgeld z.s.m. teruggestort aan de niet ingedeelden.

Wij verzoeken u dit formulier a.u.b. ingevuld voor 1 september as. te
(laten) bezorgen bij Mw. M. van Delft, Pr. Beatrixlaan 19, 3708 CA
Zeist, of om haar uw gegevens van dit aanmeldingsformulier toe te
sturen per e-mail: delfver@planet.nl